

Foreword

In their critical reconsiderations of the Western canon of art history, the researchers in this volume are calling for a rejection of the hierarchical approach towards art history and are inviting us to regard the latter from a more global and thus more horizontal perspective, which involves rethinking its geography, and recognising the new cultural connections. As the art history and the humanities in general experience a *global turn*, we see a significant increase in the amount of research on the cultural relations between the geographically remote regions. The artistic connections between South America and Eastern Europe is one such example of a previously under-researched area that is currently experiencing a growing interest. This gap has been patched largely with fragmentary research on specific aspects of this topic, publications and curated art shows, however there is a great lack of a deeper, more systemic and nuanced understanding about the interaction between these two regions. Individual sub-topics, historical periods and countries still experience a significant lack of attention. Part of Eastern Europe, specifically the Baltic region, is in the 'blind zone' and thus outside of this academic discourse. The case of South America is similar. The map of transatlantic ties is dominated by Brazil and Argentina, while the European links with Ecuador, Chile, Uruguay and other countries remain largely under-researched. The social and academic communities of South America usually find Eastern Europe culturally distant, and vice versa: for Eastern Europeans, South America remains largely unknown.

The critical thinkers call us to consider this gap through various points of intersection, entanglements and cultural transfers. The aim of this volume is to expand and deepen our understanding of the artistic connections between South America and Eastern Europe, enrich this field of research with new personalities, works of art and literature, notable exhibitions, and take up the unexpected perspectives. The title – *Give My Regards to Those You Connect! Cultural Interactions Between South America and Eastern*

Europe – features a quote from the art project by Francisco Tomsich and exemplifies the importance of connections that differ in kind and intensity.

This collection of texts covers a wide historical period spanning from the 17th to 21st centuries. The authors show how, over a range of historical periods, the religious festivities (Rūta Janonienė), art shows and world fairs (Lena Trüper, Karolina Jakaitė), art criticism and artistic networks (Katarzyna Cytlak), and literary translations (Krzysztof Siatka) became certain ‘contact zones’ for the emergence and development of cultural interactions between South America and Eastern Europe. They also show what interfered with these interactions, and the images these individual countries had developed. In line with the problematic of connections, the volume features articles on mobility of images (Sigita Maslauskaitė-Mažylienė), trans-continental artistic migration (Laura Petrauskaitė), and the inter-textuality of modern poetry (Dovilė Kuzminskaitė). The authors also discuss the role of orientalist imagination in the construction of the South American and Eastern European identities (Gražina Bielousova), and rethink the impact of coloniality for art canons (Bart Pushaw).

The volume traces the connections not only between the different geographical and problematic contexts, but also between the researchers from Uruguay/Slovakia, Poland/Argentina, Lithuania/USA, USA/Denmark, Germany/USA, Poland and Lithuania. However, the initial aim of equal input from the researchers of South America and Eastern Europe remained unachieved. The challenges that arose during the editorial process have only confirmed the fact that both the topic itself and the connections between the scholars from both regions are still in the early formative stages, and thus require further efforts and developmental initiatives. Furthermore, there is a shortage of researchers who specialise in these regional contexts and are consistently working in this area. I hope that this volume will bring attention to the problematic of relations between the South American and Eastern European cultures, and serve as an impetus for the researchers to develop it further.

Editor

Laura Petrauskaitė

Pratarmė

Kritiškai permąstydami vienpusišką iš „vakariečių“ perspektyvos sukonstruotą dailės istorijos kanoną, tyrėjai akcentuoja būtinybę atsisakyti hierarchizuojančio požiūrio, į dailės istoriją žiūrėti globaliau ir horizontaliau, permąstyti jos geografiją, įtraukti naujas kultūrinės jungtis ir nevakarietiškas mąstymo tradicijas. Dailės istorijoje ir apskritai humanitariniuose moksluose vykstant *globaliam posūkiui*, daugėja tyrimų apie geografiškai nutolusių regionų kultūrinius ryšius. Vieni iš tokių anksčiau menkai analizuotų, o šiandien vis didesnę susidomėjimą keliančių ryšių – Pietų Amerikos ir Rytų Europos meninės sąsajos. Šią spragą fragmentiškai pildo atskiriems temos aspektams skirtos mokslinės publikacijos, kuruotos dailės parodos ir jų katalogai, tačiau gilesnio, sistemingesnio, kartu ir labiau niuansuoto supratimo apie šių regionų sąveiką stokojava. Nepakankamai dėmesio sulaukia atskiros potemės, istoriniai laikotarpiai, taip pat valstybės. Dalis Rytų Europos, konkrečiai, Baltijos šalys, kol kas yra „aklojoje zonoje“ ir šiame akademiniam diskurse nefunkcionuoja. Panašiai yra ir su Pietų Amerika. Transatlantinių ryšių žemėlapyje dominuoja Brazilija ir Argentina, o Ekvadoro, Urugvajaus, Čilės ir kitų šalių ryšiai su Rytų Europa mažai tyrinėjami. Rytų Europa neretai išlieka mentališkai tolima Pietų Amerikos visuomenėms ir akademinėms bendruomenėms, ir atvirkščiai – Pietų Amerika nepažini Rytų europiečiams.

Kritiškas žvilgsnis į šį atotrūkį skatina aktualizuoti įvairius sankirtos taškus, sąveikas ir kultūrinius mainus. Sudaryto numerio tikslas – išplėsti ir pagilinti supratimą apie Pietų Amerikos ir Rytų Europos menines jungtis, integruojant į šį tyrimų lauką naujas menininkų personalijas, dailės ir literatūros kūrinius, parodas, taip pat atverti netikėtas perspektyvas ir požiūrio taškus. Įvairaus pobūdžio ir intensyvumo ryšių svarba akcentuojama ir leidinio pavadinime *Perduok linkėjimus bendriems pažįstamiems! Kultūrinės sąveikos tarp Pietų Amerikos ir Rytų Europos*, kuriame įterpta citata iš čia pristatomo Francisco Tomsicho meninio projekto.

Straipsnių rinkinys apima platų istorinį laikotarpį – nuo XVII iki XXI amžiaus. Autoriai atskleidžia, kaip įvairiais istoriniais tarpsniais vykusios religinės išskilmės (Rūta Janonienė), dailės parodos ir pramonės pasiekimų mugės (Lena Trüper, Karolina Jakaitė), dailės kritikos tekstai ir menininkų tinklai (Katarzyna Cytlak) bei literatūros vertimai (Krzysztof Siatka) tapo „kontaktingomis zonomis“, susiejusiomis Pietų Ameriką ir Rytų Europą, kokie buvo komunikacijos trikdžiai ir kokie atskirų šalių įvaizdžiai formavosi. Ryšių problematiką papildė vaizdų sklaidai (Sigita Maslauskaitė-Mažylienė), transkontinentinei dailininkų migracijai (Laura Petrauskaitė) ir modernios poezijos intertekstualumui (Dovilė Kuzminskaitė) skirti straipsniai. Lygiagrečiai aptariamas orientalistinės vaizduotės vaidmuo, konstruojant Pietų Amerikos ir Rytų Europos tapatybes (Grażina Bielousova), permąstoma šių regionų kolonizacijos istorija ir su ja susiję dailės kanonai (Bart Pushaw).

Straipsnių rinkinys susieja ne tik skirtingus geografinius ir probleminius kontekstus, bet ir skirtingoms šalims atstovaujančius tyrėjus iš Urugvajaus / Slovakijos, Lenkijos / Argentinos, Lietuvos / JAV, JAV / Danijos, Vokietijos / JAV, Lenkijos ir Lietuvos. Pradinio sumanymo, kad Pietų Amerikos ir Rytų Europos tyrėjų indėlis į sudaromą leidinį būtų lygiavertis, pasiekti nepavyko. Kilę iššūkiai patvirtino, kad tiek pati tematika, tiek abiejų regionų mokslininkų ryšiai dar yra neišsiplėtoję ir reikalauja tolesnių pastangų ir iniciatyvų. Be to, trūksta tyrėjų, puikiai išmanančių abiejų regionų kontekstus ir nuosekliai dirbančių šioje srityje. Tikiuosi, kad šis *Acta Academiae Artium Vilnensis* numeris padės aktualizuoti Pietų Amerikos ir Rytų Europos kultūrinių sąveikų problematiką ir paskatins tyrėjus ją toliau plėtoti.

Sudarytoja
Laura Petrauskaitė